

UDHËZUES PËR MBROJTJEN E TË PUNËSUARËVE NGA RISQET LIDHUR ME EKSPOZIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIK NË PUNË

Menaxhimi i duhur i ekspozimit ndaj agjentëve biologjikë në vendin e punës është thelbësor për parandalimin e sëmundjeve dhe mbrojtjen e shëndetit të punonjësve. Prandaj, është e domosdoshme të merren masa adekuate për të menaxhuar dhe zvogëluar rreziqet që lidhen me ekspozimin ndaj këtyre agjentëve.

Republika e Kosovës

Republika Kosova - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve - Ministarstvo Finansija,

Rada i Trasfera - Ministry of Finance, Labour and Transfers

PËRMBAJTJA

HYRJE.....	3
KUPTIMI I AGJENTËVE BIOLOGJIKË.....	3
FUSHËVEPRIMI DHE QËLLIMI.....	4
ZVOGËLIMI OSE ELEMINIMI I RREZIQEVE TË LIDHURA ME EKSPozIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIKË NË PUNË.....	5
LEGJISLACIONI LIDHUR ME MBROJTJEN E TË PUNËSUARVE ME EKSPozIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIKË NË VENDIN E PUNËS	7
PLANIFIKIMI DHE VLERËSIMI I RISKUT QË LIDHET ME EKSPozIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIKË	8
MBROJTJA INDIVIDUALE DHE MBIKËQYRJA SHËNDETËSORE LIDHUR ME EKSPozIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIKË NË PUNË	11
AUDITIMET	13
VËREJTJET PËRFUNDIMTARE	13
SHTOJCA 1: SHEMAJ TË FAKTORËVE TË RREZIKUT PËR PUNËN ME EKSPozIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIKË NË PUNË.....	14

HYRJE

Ky udhëzues është hartuar për të siguruar mbrojtjen e punonjësve nga risqet që lidhen me ekspozimin ndaj agjentëve biologjikë në mjediset e punës. Agjentët biologjikë, të cilët përfshijnë mikroorganizma si bakteret, viruset, kërpudhat dhe parazitët, mund të shkaktojnë sëmundje të ndryshme dhe përbëjnë një rrezik të rëndësishëm për shëndetin e individëve që punojnë në mjediset e caktuara, si spitale, laboratorë, dhe industri të tjera që merren me trajtimin ose përpunimin e materialeve biologjike.

Gjithashtu ofron udhëzime të qarta dhe praktike për parandalimin e ekspozimit ndaj këtyre agjentëve dhe për masat e mbrojtjes që duhet të merren për të garantuar një ambient të sigurt dhe të shëndetshëm pune. Udhëzuesi përfshin informacione mbi identifikimin e risqeve, vlerësimin e riskut, masat mbrojtëse, trajnimin e punonjësve dhe përdorimin e pajisjeve të duhura mbrojtëse.

Kuptimi i Agjentëve Biologjikë

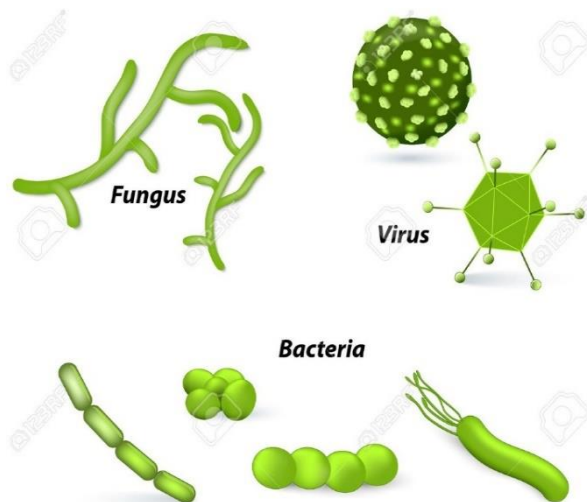
Agjentët biologjikë janë mikroorganizmat, përfshirë ata që janë modifikuar gjenetikisht, kulturat qelizore dhe endoparazitë njerëzorë, që mund të jenë në gjendje të provokojnë çfarëdo infeksioni, alergjie apo toksiciteti. Këta agjentë mund të jenë:

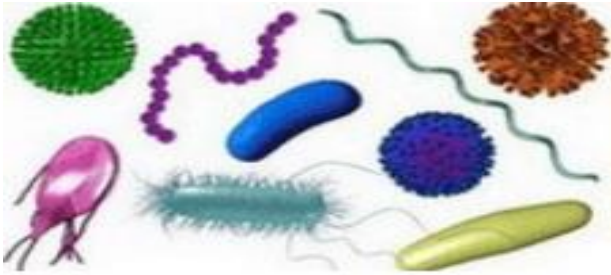
Bakterie: Salmonella, Mycobacterium, tuberculosis

Viruset: Hiv, Hepatiti B dhe C, Influenza.

Kërpudhat: Aspergillus, Candida

Parazitët: Plasmodium (për shkak të malaries), Toxoplasma

Në bazë të riskut që paraqesin për shëndetin e punëtorëve, agjentët biologjikë ndahen në katër grupe të ndryshme:

- **Grupi 1:** Agjentë që nuk shkaktojnë sëmundje tek njerëzit.
- **Grupi 2:** Agjentë që mund të shkaktojnë sëmundje tek njerëzit, nuk përhapet në komunitet, zakonisht janë të parandalueshme me trajtime të efektshme.
- **Grupi 3:** Agjentë që mund të shkaktojnë sëmundje të rënda tek njerëzit dhe paraqet rrezik serioz për punonjësit, mund të paraqes risk për përhapje në komunitet, por zakonisht janë të parandalueshme me trajtime të efektshme.
- **Grupi 4:** Agjentë që shkaktojnë sëmundje të rënda tek njerëzit, paraqet një rrezik serioz për të punësuarit dhe nuk mund të parandalohen me trajtime të efektshme.

FUSHËVEPRIMI DHE QËLLIMI

Qëllimi kryesor i këtij udhëzuesi është të sigurojë një udhëzues të qartë dhe të plotë për mbrojtjen e të punësuarëve nga risqet që mund të shkaktohen nga ekspozimi ndaj agjentëve biologjikë.

Udhëzuesi ofron informacion mbi llojet e agjentëve biologjikë që mund të jenë të pranishëm në mjediset pune dhe mënyrën si mund të identifikohen. Ofron një listë të masave mbrojtëse që duhet të merren për të parandaluar ekspozimin ndaj agjentëve biologjikë, si ruajtja e higjenës, përdorimi i pajisjeve mbrojtëse dhe implementimi i procedurave të sigurisë. Përshkruan protokollin e sigurisë që duhet të ndiqen nga punonjësit dhe menaxhmenti, duke përfshirë kontrollin dhe mbikëqyrjen e kushteve të punës, si dhe mënyrën e trajtimit të situatave të ekspozimit. Informacion mbi programet e trajnimit për punonjësit, që përfshijnë njohuri mbi rreziqet biologjike

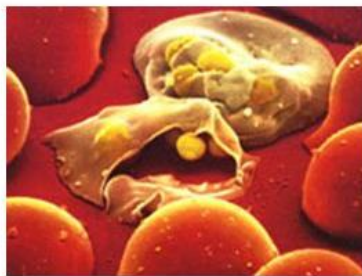
dhe përdorimin e pajisjeve mbrojtëse, si dhe ndihmon në zhvillimin e një plani të vlerësimit të riskut dhe ofron udhëzime për monitorimin dhe menaxhimin e kushteve të sigurisë gjatë gjithë kohës.

VIRUS

BACTERIA

PROTOZOA

FUNGI

ZVOGËLIMI OSE ELIMINIMI I RREZIQEVE TË LIDHURA ME EKSPOZIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIKË NË PUNË

Për të siguruar një mjedis pune të sigurt dhe për të mbrojtur shëndetin e punonjësve nga rreziqet e lidhura me ekspozimin ndaj agjentëve biologjikë, është thelbësore të merren masa efektive për zvogëlimin ose eliminimin e këtyre rreziqeve. Agjentët biologjikë, të cilët mund të përfshijnë mikroorganizma të tilla si bakteret, viruset, kërpudhat dhe parazitët, mund të shkaktojnë sëmundje infektive të ndryshme. Për këtë arsye, zbatimi i një strategjie të plotë mbrojtëse është i nevojshëm.

Masat specifike mbrojtëse dhe parandaluese për menaxhimin e aksidenteve dhe emergjencave që lidhen me agjentët biologjikë përfshijnë:

- **Identifikimi dhe Vlerësimi i Rreziqeve:**
Analizimi i kushteve të punës dhe identifikimi i burimeve të mundshme të ekspozimit ndaj agjentëve biologjikë. Ky vlerësim duhet të përfshijë identifikimin e proceseve dhe aktiviteteve që mund të çojnë në kontakt me agjentë biologjikë.
- **Kufizimi i numrit të punonjësve të ekspozuar:**
Mbajtja e një numrit sa më të vogël të punonjësve të ekspozuar ose që mund të ekspozohen në minimumin e nevojshëm.
- **Projektimi i proceseve të punës dhe kontrolli teknik:**
Krijimi i proceseve të punës dhe përdorimi i masave teknike për të shmangur ose minimizuar çlirimin e agjentëve biologjikë në ambientin e punës.
- **Masa mbrojtëse kolektive dhe individuale:**
Aplikimi i masave kolektive dhe përdorimi i pajisjeve mbrojtëse personale në rastet kur ekspozimi nuk mund të shmanget me metoda të tjera.
- **Masa higjieno-sanitare:**
Zbatimi i standardeve të larta higjienike për të parandaluar ose zvogëluar mundësinë e bartjes apo çlirimit të papritur të agjentëve biologjikë.
- **Përdorimi i shenjave paralajmëruese:**
Vendosja e shenjës së rrezikut biologjik dhe e shenjave të tjera të rëndësishme për të parandaluar ekspozimin aksidental.
- **Hartimi i planeve të emergjencave:**
Përgatitja e planeve të detajuara për menaxhimin e aksidenteve që përfshijnë agjentë biologjikë.
- **Testimi i pranishmërisë së agjentëve biologjikë:**
Kryerja e testeve për praninë e agjentëve biologjikë jashtë kufizimeve fizike të përcaktuara, kur kjo është e nevojshme dhe teknikisht e mundur.
- **Grumbullimi, ruajtja dhe asgjësimi i sigurt i mbetjeve:**
Sigurimi i mjeteve të përshtatshme për grumbullimin, ruajtjen dhe asgjësimin e sigurt të mbetjeve, duke përfshirë përdorimin e kontinerëve të sigurt dhe të identifikueshëm.
- **Trajtimi dhe transportimi i sigurt:**
Marrja e masave për trajtimin dhe transportimin e sigurt të agjentëve biologjikë brenda hapësirave të punës.

LEGJISLACIONI LIDHUR ME MBROJTJEN E TË PUNËSUARËVE ME EKSPOZIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIKË NË VENDIN E PUNËS

Legjislacioni i mëposhtëm duhet të merret parasysh dhe zbatohet gjatë planifikimit të çdo aktiviteti që përfshin ekspozimin ndaj agjentëve biologjikë në vendin e punës:

- Ligji Nr.04/L-161/2013 për sigurinë dhe shëndetin në punë; <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8689>;
- Rregullore (MPMS) Nr.02/2021 për vlerësimin e riskut në vendin e punës; <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=37746>;
- Rregullore (MPMS) Nr.05/2017 për mbrojtjen e të punësuarve nga risqet e lidhura me ekspozimin ndaj agjentëve biologjikë në punë; <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=15700>;
- Rregullores (MPMS) Nr.02/2016 për kërkesat minimale të sigurisë dhe shëndetit për përdorimin e pajisjeve personale mbrojtëse në vendin e punës. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=13079>;

Rreziqet e infektimit nga ekspozimi në vendin e punës

Infeksioni në vendin e punës mund të ndodhë përmes rrugëve të ndryshme (Komiteti këshillues ndaj patogjenëve të rrezikshëm, 2003): Gjaku dhe lëngje të tjera trupore; trupat e njerëzve, kafshë të dekompozuar dhe mish i gjallë; Produktet e jashtëqitjes njerëzore ose shtazore si feceset dhe urina; Shkarkimet respiratore sikurse kolla dhe teshtimat. Kontakti

nëpërmjet lëkurës. Reaksionet alergjike dhe toksike mund të ndodhin përmes: Mykeve dhe sporeve të tyre; grimcat e pluhurit, puplat, qimet e kafshëve, poleni etj.

PLANIFIKIMI DHE VLERËSIMI I RISKUT QË LIDHET ME EKSPOZIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIKË

Planifikimi dhe vlerësimi i riskut që lidhet me ekspozimin ndaj agjentëve biologjikë është një proces i rëndësishëm në menaxhimin e sigurisë dhe shëndetit në punë. Ky proces ka për qëllim identifikimin, vlerësimin dhe menaxhimin e risqeve që mund të shkaktohen nga ekspozimi ndaj mikroorganizmave, si bakterët, viruse, kërpudhat dhe parazitët, të cilat mund të shkaktojnë sëmundje infektive te punonjësit.

Ky proces është i detyrueshëm për të siguruar që punonjësit të punojnë në kushte të sigurta dhe të shëndetshme. Planifikimi dhe vlerësimi i riskut përfshin disa hapa të cilët ndihmojnë në menaxhimin e rreziqeve dhe në krijimin e një ambienti pune të sigurt.

Identifikimi i Agjentëve Biologjikë të Mundshëm në Punë

Hapi i parë i procesit të vlerësimit të riskut është identifikimi i agjentëve biologjikë të pranishëm në mjedisin e punës. Ky identifikim është thelbësor, pasi ai mund të ndihmojë në përcaktimin e niveleve të ekspozimit dhe masave mbrojtëse që duhen marrë.

- **Sistemet dhe aktivitetet që mund të krijojnë rrezik:** Kjo përfshin aktivitete si trajtimi i materialeve biologjike, punën me njerëz të infektuar, mbajtjen dhe përdorimin e reagentëve biologjikë, etj.
- **Llojet e agjentëve biologjikë:** Mund të jenë bakterie, viruse, kërpudha, parazitë ose agjentë të tjerë që mund të shkaktojnë infeksione të rrezikshme.

Vlerësimi i Riskut

Pas identifikimit të agjentëve biologjikë të mundshëm, është e rëndësishme të bëhet vlerësimi i riskut për të përcaktuar mundësinë e ekspozimit dhe pasojat e mundshme për shëndetin e punonjësve. Ky vlerësim i riskut bazohet në dy elemente kryesore:

- **Mundësia e ekspozimit:** Sa shpesh dhe për sa kohë një punonjës mund të jetë në kontakt me agjentët biologjikë? Ekspozimi mund të ndodhë përmes ajrit (p.sh., sporet e kërpudhave), kontaktit me lëkurën, ose lëngjet e trupit (p.sh., gjak, lëngje trupore).
- **Rreziku për shëndetin:** Çfarë efekte mund të shkaktojnë këta agjentë biologjikë në shëndetin e punonjësve? Ky rrezik mund të ndryshojë në varësi të natyrës së agjentëve biologjikë dhe mundësisë së përhapjes së infeksionit.

Përcaktimi i Masave të Mbrojtjes dhe Kontrollit

Pas vlerësimit të riskut, është e nevojshme të merren masa për të zvogëluar ose eliminuar rrezikun për punëtorët. Këto masa përfshijnë:

- **Eliminimi ose zvogëlimi i rrezikut:** Ky është hapi më i preferuar. Nëse është e mundur, agjentët biologjikë duhet të eliminohen nga ambienti i punës, ose të paktën ekspozimi ndaj tyre duhet të minimizohet sa më shumë të jetë e mundur.
 - P.sh., ndërrimi i proceseve teknologjike për të zvogëluar ekspozimin ndaj mikroorganizmave të rrezikshëm.
- **Izolimi i burimit të rrezikut:** Ky është një hap tjetër që mund të ndihmojë në kontrollimin e rrezikut. Nëse nuk mund të eliminohet burimi i rrezikut, mund të kërkohet izolimi i tij nga punonjësit.
 - P.sh., përdorimi i sistemeve të mbyllura për trajtimin e materialeve infektive.
- **Kontrolli inxhinierik:** Përdorimi i teknologjive dhe pajisjeve që ndihmojnë në reduktimin e ekspozimit, si ventilimi i duhur në hapësira të mbyllura.
- **Pajisjet mbrojtëse personale (PPM):** Punonjësit mund të detyrohen të përdorin PPM të përshtatshme për të mbrojtur veten nga ekspozimi ndaj agjentëve biologjikë. Kjo mund të përfshijë doreza, maska, veshje mbrojtëse dhe syze.
- **Trajnimi dhe edukimi i punonjësve:** Trajnimi është një komponent i rëndësishëm në çdo plan të menaxhimit të rrezikut. Punonjësit duhet të jenë të trajnuar për identifikimin e rreziqeve të mundshme dhe për përdorimin e duhur të pajisjeve mbrojtëse.

Monitorimi dhe Mbikëqyrja e Ekspozimit

Pas implementimit të masave mbrojtëse, është e rëndësishme të monitorohet vazhdimisht ekspozimi dhe të bëhet një mbikëqyrje e rregullt për të siguruar se masat e marra janë efektive dhe për të identifikuar çdo shenjë të ekspozimit të mundshëm.

- **Kontrolli i kushteve të punës:** Kjo përfshin monitorimin e kushteve të ajrit dhe të higjienës në ambiente pune ku punonjësit mund të ekspozohen ndaj agjentëve biologjikë.
- **Vlerësimi i shëndetit të punonjësve:** Monitorimi i shëndetit të punonjësve që mund të jenë të ekspozuar ndaj rreziqeve biologjike është një pjesë e rëndësishme e procesit. Kontrolli i rregullt shëndetësor mund të ndihmojë në zberthimin e infeksioneve të mundshme dhe menaxhimin e shëndetit të punonjësve.
- **Përdorimi i indikatorëve të ekspozimit:** Kjo përfshin matjen e niveleve të ekspozimit ndaj agjentëve biologjikë (p.sh. ndjekja e numrit të sporeve të kërpudhave në ajër, analizimi i lëngjeve trupore për prani të mikroorganizmave, etj.).

Rishikimi i Riskut dhe Përshtatja e Masave

Vlerësimi i riskut duhet të jetë një proces i vazhdueshëm. Rreziqet e ekspozimit mund të ndryshojnë me kalimin e kohës, kështu që plani i menaxhimit të riskut duhet të rishikohet rregullisht dhe të përshtatet për të adresuar çdo ndryshim në teknologji, procedura të punës ose përmirësime të sigurisë.

TRAJNIMI DHE NDËRGJEGJËSIMI

Trajnimi dhe ndërgjegjësimi janë elemente thelbësore për mbrojtjen e punonjësve nga risqet që lidhen me ekspozimin ndaj agentëve biologjikë në vendin e punës. Agjentët biologjikë si bakteret, viruset, kërpudhat dhe parazitët, mund të shkaktojnë sëmundje të rrezikshme dhe infeksione te punonjësit. Kjo bën që trajtimi i duhur i këtyre rreziqeve të jetë një prioritet për çdo punonjës që punon me këta agjentë.

Qëllimi i Trajnimit dhe Ndërgjegjësimit

Trajnimi dhe ndërgjegjësimi janë të rëndësishëm për të siguruar që punonjësit të kuptojnë risqet që i kanosen nga ekspozimi ndaj agentëve biologjikë dhe të jenë të aftë të aplikojnë praktikatat më të sigurta për të minimizuar këto rreziqe. Qëllimet kryesore të këtij trajnimit janë:

- **Përmirësimi i njohurive:** Punonjësit duhet të kuptojnë natyrën e rreziqeve që lidhen me ekspozimin ndaj agentëve biologjikë dhe pasojat që mund të kenë për shëndetin e tyre.
- **Përforcimi i masave mbrojtëse:** Trajnimi ndihmon punonjësit të përdorin dhe zbatojnë masat mbrojtëse të duhura, si pajisjet mbrojtëse personale (PPM), sistemet e ventilimit dhe praktikatat e sigurisë.
- **Promovimi i sjelljeve të sigurta:** Punonjësit duhet të jenë të aftë të identifikojnë dhe shmangin mundësitë e ekspozimit ndaj agentëve biologjikë dhe të ndihmojnë në ruajtjen e një mjedisi pune të sigurt.
- **Rritja e ndërgjegjësimit për protokollet e reagimit:** Punonjësit duhet të kenë informacion mbi mënyrat e reagimit në rast të ekspozimit të mundshëm ndaj agentëve biologjikë.

MBROJTJA INDIVIDUALE DHE MBIKËQYRJA SHËNDETËSORE LIDHUR ME EKSPOZIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIKË NË PUNË

Ekspozimi ndaj agjentëve biologjikë në mjedisin e punës përbën një rrezik të rëndësishëm për shëndetin e punonjësve. Agjentët biologjikë si bakteret, viruset, kërpudhat, dhe parazitët mund të shkaktojnë sëmundje të ndryshme infektive që mund të jenë të rrezikshme për shëndetin e punonjësve dhe mund të ndikojnë në mirëqenien e tyre. Prandaj, mbrojtja individuale dhe mbikëqyrja shëndetësore janë dy komponentë të rëndësishëm në menaxhimin e këtyre rreziqeve dhe mbrojtjen e punonjësve.

Mbrojtja Individuale

Mbrojtja individuale është një masë kyçe për të zvogëluar rrezikun e ekspozimit ndaj agjentëve biologjikë, veçanërisht kur është e pamundur të eliminohet plotësisht rreziku nga ambienti i punës. Kjo përfshin përdorimin e pajisjeve personale mbrojtëse (PPM), praktikat e sigurisë dhe masat për të zvogëluar kontaktin me agjentët biologjikë.

Pajisjet Personale Mbrojtëse (PPM)

Pajisjet personale mbrojtëse janë të domosdoshme për punonjësit që mund të ekspozohen ndaj agjentëve biologjikë në mjedisin e punës. Këto pajisje ndihmojnë në zvogëlimin e mundësisë së ekspozimit dhe ofrojnë mbrojtje nga infeksionet e mundshme. Pajisjet personale mbrojtëse përfshijnë:

- **Doreza:** Dorezat mbrojnë punonjësit nga kontakti i drejtpërdrejtë me materialet biologjike të rrezikshme.
- **Maska ose respiratorë:** Këto pajisje janë të domosdoshme për punonjësit që mund të ekspozohen ndaj aerosoleve ose sporeve të kërpudhave që mund të përmbajnë agjentë biologjikë.
- **Veshje mbrojtëse:** Veshjet e plota mbrojnë punonjësit nga kontaktet e mundshme me lëngje të trupit ose material biologjik.
- **Syze mbrojtëse:** Ato përdoren për të mbrojtur sytë nga spërkatjet e lëngjeve të trupit ose ndotjet që mund të përmbajnë agjentë biologjikë.
- **Mbështetje për këmbë:** Përdoren për të mbrojtur këmbët nga kontaktet me substanca të ndotura.

Higjiena e duarve dhe personale

Përdorimi i duarve për manipulimin e materialeve biologjike duhet të shoqërohet me kujdes të shtuar për higjienën. Pas çdo aktiviteti që mund të çojë në kontakt me agjentë biologjikë, punonjësit duhet të:

- **Pastrojnë duart me sapun dhe ujë të bollshëm.**

- **Përdorin dezinfektantë për të pastruar duart dhe sipërfaqe të tjera që mund të jenë të ndotura.**

Përdorimi i Procedurave të Sigurisë dhe Shmangia e Ekspozimit

Punonjësit duhet të jenë të njohur dhe të trajnuar në lidhje me procedurat e sigurisë që ndihmojnë në shmangien e ekspozimit ndaj agjentëve biologjikë:

- **Izolimi i burimeve të rrezikut:** Përdorimi i mjediseve të mbyllura dhe sistemeve të sigurisë për të minimizuar kontaktin e drejtpërdrejtë me agjentët biologjikë.
- **Menaxhimi i mbeturinave biologjike:** Grumbullimi dhe eliminimi i materialeve të ndotura duhet të bëhet në përputhje me rregullat për sigurinë e agjentëve biologjikë.
- **Trajtimi i materialeve biologjike:** Procedurat e trajtimit të materialeve biologjike, përfshirë pastrimin dhe sterilizimin e pajisjeve, të cilat duhet të zbatohen rigorozisht.

Mbikëqyrja Shëndetësore

Mbikëqyrja shëndetësore është një proces i rëndësishëm që ndihmon në sigurimin e shëndetit të punonjësve të ekspozuar ndaj agjentëve biologjikë. Ajo përfshin vlerësimin e shëndetit të punonjësve para, gjatë dhe pas periudhës së ekspozimit ndaj agjentëve biologjikë dhe ndihmon në identifikimin e problemeve të shëndetit që mund të lindin si pasojë e ekspozimit.

Kontrolli i Shëndetit Para Punës

Punonjësit që do të punojnë me agjentë biologjikë duhet të kalojnë një ekzaminim të detajuar mjekësor para se të fillojnë punën. Ky ekzaminim mund të përfshijë:

- **Vlerësimin e historisë shëndetësore të punonjësit** për të identifikuar kushte të mëparshme shëndetësore që mund të rrisin ndjeshmërinë ndaj agjentëve biologjikë.
- **Testime të përgjithshme shëndetësore**, përfshirë analiza të gjakut, teste për funksionet e organeve dhe shqyrtime për sëmundjet infektive.
- **Vlerësimi i aftësive dhe tolerancës për t'u ekspozuar ndaj rreziqeve të mundshme**, duke përfshirë ndjeshmërinë ndaj infeksioneve dhe sistemin imunitar.

Monitorimi i Shëndetit Gjatë Punës

Punonjësit që janë të ekspozuar ndaj agjentëve biologjikë duhet të kenë mbikëqyrje në intervale të rregullta shëndetësore për të ndjekur çdo shenjë të mundshme të infeksioneve ose sëmundjeve të shkaktuara nga ekspozimi. Kjo mund të përfshijë:

- **Kontrollin e shenjave të infeksioneve** si temperaturë, lodhje, dhimbje muskulore ose simptoma të tjera që mund të tregojnë një sëmundje të mundshme.
- **Testime të përsëritura të gjakut dhe analizave të tjera** për të monitoruar çdo ndryshim që mund të ndodhë gjatë ekspozimit.

- **Rikthimi i punonjësve në mjedisin e punës** vetëm pasi të kenë kaluar një vlerësim të plotë shëndetësor dhe të jenë të aftë të punojnë pa rrezik për shëndetin e tyre dhe të tjerëve.

Vlerësimi i Shëndetit Pas Punës

Pas përfundimit të ekspozimit ndaj agentëve biologjikë, punonjësit duhet të kalojnë një kontroll shëndetësor për të verifikuar nëse kanë zhvilluar ndonjë sëmundje infektive si rezultat i punës. Ky proces është i rëndësishëm për:

- **Identifikimin e sëmundjeve të mundshme** që mund të kenë ndodhur pas ekspozimit.
- **Sigurimin e trajtimit të nevojshëm** nëse ndodhin simptoma të infeksioneve ose kushte të tjera shëndetësore.
- **Mbështetje për punonjësit që mund të jenë të ndikuar nga sëmundje të mundshme** për të shmangur përhapjen e infeksioneve të tjerët.

Përfundim

Mbrojtja individuale dhe mbikëqyrja shëndetësore janë dy komponentë të rëndësishëm për mbrojtjen e punonjësve nga rreziqet e ekspozimit ndaj agentëve biologjikë. Përdorimi i pajisjeve mbrojtëse personale dhe zbatimi i procedurave të sigurisë ndihmon në zvogëlimin e mundësisë së ekspozimit, ndërsa mbikëqyrja shëndetësore siguron që çdo ndikim negativ në shëndetin e punonjësve të identifikohet dhe trajtohet sa më shpejt të jetë e mundur. Këto masa janë thelbësore për të siguruar një mjedis të sigurt dhe të shëndetshëm pune.

AUDITIMET

Punëdhënësi duhet të ketë auditime të brendshme/vetë-inspektive sipas listës së sugjeruar në Shtojcë. Kjo do t'u mundësojë atyre që të menaxhojnë në mënyrë efektive sigurinë dhe shëndetin në punë dhe gjithashtu t'i përgatisë ata për çdo auditim të jashtëm siç janë Rregullatori (Inspektorati i Punës) dhe Certifikimi, nëse ka të tilla.

VËREJTJET PËRFUNDIMTARE

Mbani mend: Ndjekja e udhëzimeve të mësipërme do të zvogëlojë rreziqet e mundshme gjatë ekspozimit ndaj agentëve biologjikë në vendin e punës.

SHTOJCA 1: SHEMBUJ TË FAKTORËVE TË RREZIKUT PËR PUNËN ME EKSPOZIMIN NDAJ AGJENTËVE BIOLOGJIKË NË PUNË

Si pjesë e procesit të vlerësimit të riskut për punën me ekspozim ndaj agjentëve biologjikë në punë do të jetë e nevojshme të identifikohen faktorët e rrezikut që janë të rëndësishëm për një detyrë të veçantë. Kjo listë kontrolli është një rikujtim (aide-memoire) i dobishëm për të identifikuar faktorët e rrezikut si pjesë e procesit të vlerësimit të riskut. Informacioni i mbledhur më pas mund të përdoret për të identifikuar se çfarë përmirësimesh mund të vendosen për të mënjeluar ose zvogëluar ekspozimin ndaj agjentëve biologjikë në vendin e punës.

FAKTORËT E RREZIKUT	PO	JO	KOMENT
A ekziston rreziku i agjentëve biologjikë në vendin e punës për shkak të natyrës së punës?			
A ka ndonjë të punësuar veçanërisht të rrezikuar ndaj sëmundjeve biologjike: gratë shtatzëna, të punësuarit me alergji të veçanta ose astmë, sistem imunitar të dobët?			
A asgjësohet materiali i mbeturinave në përputhje me masat speciale? A asgjësohet materiali i mbeturinave në mënyrë të sigurt? A është lehtësisht i qasshëm materiali i mbeturinave?			
A pastrohen rregullisht sipërfaqet e vendit të punës dhe a përdoren agjentë dezinfektues?			
A janë të disponueshme të gjitha pjesët e kërkuara të pajisjeve personale mbrojtëse, përfshirë përparëset sterile, dorezat e përshtatshme, kostumet e pastrimit, maskat kirurgjikale, kapelat dhe pelerinat?			
A ofrohen vende të ndara të ruajtjes për veshjet e punës ose mbrojtëse dhe për veshjet normale?			
A duhet të punësuarve t'u sigurohet një objekt dekontaminimi dhe pastrimi i përshtatshëm për punën që kryhet?			
A duhet të punësuarit të bëjnë dush para se të largohen nga zona e kontrolluar?			

A duhet të punësuarit të pinë, hanë, pinë duhan dhe aplikojnë kozmetikë në vendet e tyre të punës?			
A duhet të vendosen shenjat e paralajmërimit dhe të sigurisë në zonën ku përdoren agjentët biologjikë. A janë lehtë të lexueshme? A janë shënjuar qartë zonat/detyrat e përcaktuara për përdorim të PPM-ve?			
A e njohin të punësuarit simbolin e bio-rrezikut?			
A jeni ju si punëdhënës në pajtueshmëri me afatin ligjor për njoftimin e autoriteteve kompetente në lidhje me veprimet e ndërmarra për herë të parë me agjentët biologjikë të grupeve 2, 3 dhe 4?			
A ekziston një plan emergjent për mbrojtjen e punëtorëve nga ekspozimi ndaj agjentëve biologjikë të grupit 3 ose 4 që mund të vijnë nga humbja e kontrollit fizik?			
A dihet numri dhe lista e të punësuarve të ekspozuar ndaj agjentëve biologjikë?			
A janë marrë masa për të zvogëluar dhe parandaluar rreziqet biologjike?			
A duhet të siguroheni që të punësuarit të dërgohen në kontrolle të detyrueshme shëndetësore në intervale të rregullta?			
A e ka përfshirë mbikëqyrja mjekësore vaksinimin e të punësuarëve potencialisht të ekspozuar? Shënimet duhet të përmbajnë të dhëna në lidhje me imunizimin dhe testimin e të punësuarëve siç kërkohet nga natyra e rreziqeve biologjike (p.sh. vlerësimi i HBV, testimi i antitrapave).			